

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДЛ
«НІЖИНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ВСП «Ніжинський фаховий

коледж НУБіП України»

О.В.Литовченко

«30 » серпня 2024 р.

**Іструкція з охорони праці № 20-ОП
для працівників в умовах воєнного стану**

I. Загальні вимоги

1.1. Інструкція з охорони праці під час роботи в умовах воєнного стану розроблена на підставі законів України «Про правовий режим воєнного стану», Кодексу цивільного захисту України, Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях, інших нормативно-правових актів з охорони праці.

1.2. Дія інструкції поширюється на працівників ВСП «Ніжинський фаховий коледж НУБіП України» (далі – Коледж).

Воєнний стан – це особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень.

1.3. Працівники Коледжу повинні пройти інструктаж із питань охорони праці за цією інструкцією.

1.4. Роботи з ліквідації наслідків аварій у приміщеннях та будівлях Коледжу, що виникли внаслідок бойових дій та можуть призвести до негайної чи потенційної загрози для життя та здоров'я людей, можуть виконуватися до моменту усунення прямої загрози життю людей і руйнуванню приміщень без оформлення документів розпорядчого характеру (зокрема наряду-допуску на виконання робіт підвищеної небезпеки).

1.5. Працівники несуть відповідальність за порушення вимог, викладених у цій інструкції, згідно з чинним законодавством.

II. Вимоги безпеки перед початком роботи

2.1. Потрібно перевірити робоче місце та зону проходу до нього на наявність небезпечних факторів, зокрема вибухонебезпечних та інших підозрілих предметів, що можуть створити загрозу. На робочому місці не повинно бути зруйнованих (завислих) від вибуху будівельних конструкцій та зелених насаджень. Роботи не можна проводити в неочищених від наслідків обстрілу місцях.

2.2. Роботи на відкритих територіях потрібно проводити переважно у денний час. У місцях проведення робіт зі штучним освітленням рекомендується забезпечувати світломаскування. Слід запобігати довготривалому безперервному проведенню робіт у зонах прилеглих до ведення бойових дій.

III. Вимоги безпеки під час роботи

3.1. У разі виникнення загрози бойових дій (артилерійських обстрілів, бомбардування) працівники повинні припинити проведення будь-яких робіт.

3.2. У разі виникнення загрози бойових дій потрібно обмежити до мінімуму пересування відкритою територією, пройти до найближчого укриття. Перед виходом із робочого приміщення потрібно вимкнути джерела живлення виробничого обладнання, що використовується та вжити заходів щодо належного зберігання матеріальних цінностей. Для переміщення слід використовувати безпечні маршрути.

3.3. Постійно стежити за оповіщеннями, що надсилаються за допомогою засобів зв'язку (зокрема мобільного телефону), щодо наявності загрози бойових дій та інформувати про можливу небезпеку інших працівників та студентів, які перебувають поруч.

3.4. Порядок дій за сигналом «Увага всім! Повітряна Тривога!»

3.4.1. З метою забезпечення евакуації працівників із приміщень при надходженні сигналу про повітряну тривогу керівник Коледжу своїм наказом визначає відповідальних осіб.

Алгоритм дій відповідальної особи при евакуації з приміщення:

- миттєво сповіщає працівників про загрозу або виникнення надзвичайної ситуації;
- допомагає в організації та регулюванні швидкого руху до найпростішого укриття;
- організовує евакуацію працівників та студентів із приміщень;
- перевіряє відсутність працівників та студентів у приміщеннях після завершення евакуації;
- забезпечує швидке розміщення студентів та працівників в укриттях цивільного захисту.

3.4.2. Порядок дій працівників у разі надходження сигналу «Увага всім! Повітряна тривога!»:

- у разі оголошення евакуації негайно залишити приміщення, зберігаючи спокій;

- під час евакуації спускатися сходами, прямувати визначеними маршрутами евакуації до вказаного укриття;

- швидко, без паніки займати місця в укритті;

- дотримуватися правил поведінки та пожежної безпеки в укритті;

- зберігати спокій, не піддаватися паніці, зберігати здатність швидко і правильно оцінювати ситуацію;

- за необхідності надавати допомогу тим, хто її потребує.

3.5. Порядок поводження в зоні бойових дій.

Працівники Коледжу повинні:

- носити при собі документ, що посвідчує особу;

- рекомендовано мати при собі інформацію про групу крові та можливі проблеми зі здоров'ям (наприклад, алергія на медичні препарати, хронічні захворювання);

- уникати місць скучення людей;

- не вдаватися в суперечки з незнайомими людьми (це допоможе уникнути можливих провокацій);

- інформувати поліцію, місцеві органи влади, військових про людей, які здійснюють протиправні дії;

- уникати місць, де перебувають озброєні люди або розташована військова техніка, особливо зон обстрілів;

- у разі раптового обстрілу при відсутності поблизу сховищ лягати на землю головою в бік, протилежний до вибухів, і прикривати голову руками або речами;

- у разі виявлення поруч пораненої людини надати їй домедичну допомогу, викликати швидку допомогу та представників органів поліції;

- надавати допомогу пораненому лише після того, як закінчиться обстріл;

- у разі, якщо ви стали свідком поранення або смерті людей, а також учинення протиправних дій (наприклад, арешту, викрадення, побиття), потрібно зберегти якнайбільше інформації про обставини подій (зокрема за допомогою фото).

3.6. Під час бойових дій заборонено:

- наблизятися до вікон, якщо почули постріли;

- спостерігати за ходом бойових дій, стояти або бігати під обстрілом;

- спречатися з озброєними людьми, фотографувати та робити записи в їхній присутності;

- демонструвати зброю або предмети, схожі на неї;

- підбирати покинуту зброю та вибухонебезпечні предмети;

- торкатися вибухонебезпечних та підозрілих предметів, намагатися розібрати їх чи перенести в інше місце (інформувати телефоном про їхнє розташування територіальним органам ДСНС);

- носити військову форму або камуфльований одяг (бажано вдягати одяг темних кольорів, який не привертає уваги, та уникати символів, що можуть викликати неадекватну реакцію).

3.7. Порядок поводження під час обстрілу стрілецькою зброєю:

- під час стрілянини найкраще сховатися в захищенному приміщенні, а якщо це неможливо, слід лягти, прикрившись предметами, що можуть захистити від уламків і куль;

- якщо потрапили під стрілянину на відкритому місці, краще впасти на землю та закрити голову руками. Ефективним захистом буде будь-який виступ, навіть тротуар, заглиблення в землі або канава. Укриттям також може стати бетонна сміттєва урна або сходинки ганку. Не слід ховатися за автомобілями або кіосками, оскільки вони часто стають мішенями;

- де б ви не перебували, положення тіла має бути максимально безпечним. Найкраще згрупуватися й лягти в позу ембріона, розвернутися ногами в бік стрілянини, прикривши голову руками та відкривши рот, щоб близький вибух не завдав шкоди барабанним перетинкам. Зачекайте, поки стрілянина не вщухне і хоча б протягом п'яти хвилин не буде пострілів;

- якщо приміщення, в якому ви перебуваєте, розташоване в зоні регулярних збройних зіткнень, слід зміцнити вікна (наприклад клейкою плівкою), що допоможе уникнути розльоту уламків скла. Бажано заставити (загородити) вікна, наприклад мішками з піском або масивними меблями.

3.8. Порядок поводження під час артилерійських обстрілів:

- під час артилерійського, мінометного обстрілу, ракетного або авіаційного нальоту не слід залишатися в під'їзді, під арками та на сходових клітках. Виберіть місце між несучими стінами в кутку і недалеко від дверей та вікон, для того щоб можна було покинути будинок у разі попадання снаряду;

- небезично ховатися в підвалах панельних будинків, біля автомобільної техніки, автозаправних станцій та під стінами будівель із легких конструкцій (такі об'єкти неміцні, тож велика ймовірність травмуватися або опинитися під завалом);

- якщо артилерійський, мінометний обстріл, ракетний або авіаційний наліт застали вас під час пересування, слід лягти на землю, туди, де є виступ, або хоча б у невелике заглиблення. Захистити можуть бетонні конструкції (крім тих, що можуть обвалитися або загорітися), виямки, неглибокі підземні колодязі, великі трубопроводи та канави;

- закривати долонями вуха та відкривати рот (це врятує від контузії, убереже від акустичного удару);

- не виходити з укриття, зачекати хоча б 5-10 хвилин після завершення обстрілу (після залпу зазвичай ведеться уточнення результатів стрільби і коригування вогню або зміна позицій);

- не приступати до розбору завалів самостійно, чекати фахівців із розмінування та представників аварійно-рятувальної служби.

3.9. Порядок поводження в разі виявлення вибухонебезпечних предметів:

- припинити роботу в зоні виявлення предмета, зупинити роботу обладнання;

- попередити про знахідку інших осіб, які перебувають поруч, а також керівника робіт;

- перебувати на безпечній відстані (не менше, ніж 100 м від небезпечної предмета), рухатися по своїх слідах;

- позначити місце розташування вибухонебезпечної предмета, якщо можливо, обгородити його. Для огороження можна використовувати підручні матеріали, наприклад: палиці, що встановлені навхрест, кути каміння, прокопані канави, шматки яскравої матерії, мотузки, інші попереджувальні знаки та написи;

- повідомити місцеву оперативну службу ДСНС або поліцію;

- виконати фотофіксацію предмета та місце його розташування, якщо є засоби фотографування та фільмування (зокрема мобільний телефон);

- не допускати до небезпечної зони інших людей;

- дочекатися представників правоохоронних або інших компетентних органів, перебуваючи якнайдалі від вибухонебезпечної предмета або за захисним укриттям.

До вибухонебезпечних предметів належать:

- протитанкові та протипіхотні інженерні міни;

- артилерійські снаряди;

- мінометні міни;

- авіаційні бомби;

- гранати;

- підривні пристрой;

- освітлювальні та сигнальні ракети;

- патрони.

Характерні ознаки, що вказують на можливу належність підозрілого предмета до вибухового пристрою:

- залишені без нагляду валізи, пакунки, коробки тощо в місцях із масовим перебуванням людей;

- зовнішня схожість предмета на боєприпаси, навчально-імітаційні, сигнальні, освітлювальні, піротехнічні вироби;

- наявність на предметі розтяжок, дротів, що тягнуться від предмета, мотузок, скотчу;

- наявність джерел живлення (батарейки, акумулятори тощо), антен з радіопристроем, годинникового або електронного таймера;

- наявність підозрілих звуків, що лунають від предмета (щокання годинника, сигнали через певний проміжок часу);

- характерний запах (гасу, розчинника, пально-мастильних і хімічних матеріалів тощо);

- наявність елементів (деталей), що не відповідають їх прямому призначенню;
- наявність сторонніх підозрілих предметів у дверях, вікнах, дереві, закріплених за допомогою дроту, ниток, важелів, шнурів тощо.

3.10. У разі виявлення вибухового предмета заборонено:

- підходити до нього, торкатися предмета та пересувати його;
- перебуваючи поблизу нього палити, користуватися засобами радіозв'язку, мобільними телефонами (вони можуть спровокувати вибух);
- заливати його рідинами, засипати ґрунтом або намагатися чимось накривати;
- намагатися самостійно знешкодити предмет;
- здійснювати щодо нього будь-які самостійні дії: звуковий, світловий, тепловий чи механічний вплив. Вибухові речовини отруйні та чутливі до механічних впливів і нагрівання.

3.11. У разі загрози виникнення вибуху лягти на землю в найближче заглиблене місце (канави, ями, ритвини тощо) ногами до епіцентру вибуху, обличчям униз, голову прикрити якимись речами або руками, водночас щільно закрити долонями вуха та відкрити рот для врівноваження тиску, оскільки звуковий (акустичний удар) може призвести до розривів судин та барабанних перетинок.

3.12. Дії в разі аварій з викидом амоніаку.

Амоніак – безбарвний газ із характерним різким запахом та їдким смаком. Він майже у два рази легший від повітря. Це отруйна речовина, яка характеризується токсичною дією на організм людини. Амоніак діє на слизові оболонки верхніх дихальних шляхів і очей. Ознаки отруєння амоніаком: сильний кашель і задуха, різь в очах; подразнення слизових оболонок та шкірного покриву, порушення частоти пульсу. У разі контакту з рідким амоніаком виникає обмороження, можливі опіки з пухирями, виразки. Від дії аміаку краще сховатись у підвальному приміщенні. Якщо відчувається запах амоніаку, слід використовувати лимонний розчин. Потрібно змочити марлю, шарф, натуральну хустку чи носовички в цьому розчині та спуститися в нижню частину будівлі (підвал).

3.13. Дії в разі аварій з викидом хлору.

Хлор – це зеленувато-жовтий газ із різким запахом, важкий за повітря. Під час випаровування рідкий хлор утворює з водяною парою білий туман. Оскільки хлор важкий за повітря, то накопичується в низьких ділянках (зокрема у підвальних приміщеннях та тунелях). Для укриття використовують верхні поверхні будинків, із зараженого району слід виходити перпендикулярно напрямку вітру за підвищеними місцями, оминаючи низини, виїмки тощо. Якщо відчувається запах хлору. Потрібно використовувати засоби захисту органів дихання (ресурсоратор протигазовий, ватно-марлеву пов'язку, носовичок, змочені водою або краще 2 % розчином соди – на 0,5 л води додати 1 столову ложку).

3.14. Дії у випадку ураження фосфорною бомбою.

Фосфорні боеприпаси начинені білим фосфором. Білий фосфор є самозаймистою речовиною, що починає горіти в разі контакту з киснем (повітрям). Викликає тяжкі опіки. У випадку ураження фосфорною бомбою:

- не торкатися руками частинок фосфору на шкірі або на одязі;
- якщо можливо, занурити ушкоджену частину тіла у воду або рясно поливати водою шкіру й одяг там, де є краплі фосфору (фосфор у воді не горить);
- зняти одяг (краще прямо у воді), використовуючи пінцет або щось, чим можна зняти частинки фосфору або обпаленого одягу;
- рану обробити содовим розчином (1 чайна ложка на склянку води);
- накласти змочену содовим розчином пов'язку на рану.

Не використовувати вату та перекис водню!

У разі отруєння парами фосфорної сполуки прийняти всередину будь-який сорбент (біле або чорне вугілля, «Ентеросгель», «Атоксил»).

Якщо потерпілий у свідомості, за потреби прийняти знеболювальні та заспокійливі засоби.

Пити багато води (можна молоко, лужну воду без газу).

3.15. Заборонено переміщуватися (зокрема транспортними засобами) у місцях, де проходили бойові дії, якщо там не було проведено перевірку на відсутність вибухонебезпечних предметів (розмінування). Рухатися слід дорогами, які придатні для безпечної пересування.

3.16. Роботи з ліквідації наслідків аварій на території Коледжу повинні проводитися за умови обов'язкового вжиття заходів щодо захисту працівників від можливого впливу шкідливих і небезпечних факторів.

IV. Вимоги безпеки після закінчення роботи

4.1. Про виявленіх у зоні проведення робіт потерпілих унаслідок бойових дій, випадки руйнування будівельних конструкцій та засобів виробництва, а також знайдені вибухонебезпечні предмети слід інформувати керівництво. Діяти відповідно до його вказівок.

4.2. Вживати лише воду та продукти, що не зазнали впливу небезпечних речовин. Не споживати овочі й фрукти, які зростали на забрудненому ґрунті.

4.3. Дотримуватися вимог особистої гігієни.

V. Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях

5.1. У разі виявлення загрози хімічного або радіоактивного ураження потрібно покинути небезпечну зону, пройти до захисної споруди цивільного захисту. Далі діяти за вказівками відповідальних осіб. У разі радіаційного забруднення можна провести йодну профілактику для осіб віком до 40 років:

3.14. Дії у випадку ураження фосфорною бомбою.

Фосфорні боеприпаси начинені білим фосфором. Білий фосфор є самозаймистою речовиною, що починає горіти в разі контакту з киснем (повітрям). Викликає тяжкі опіки. У випадку ураження фосфорною бомбою:

- не торкатися руками частинок фосфору на шкірі або на одязі;
- якщо можливо, занурити ушкоджену частину тіла у воду або рясно поливати водою шкіру й одяг там, де є краплі фосфору (фосфор у воді не горить);
- зняти одяг (краще прямо у воді), використовуючи пінцет або щось, чим можна зняти частинки фосфору або обпаленого одягу;
- рану обробити содовим розчином (1 чайна ложка на склянку води);
- накласти змочену содовим розчином пов'язку на рану.

Не використовувати вату та перекис водню!

У разі отруєння парами фосфорної сполуки прийняти всередину будь-який сорбент (біле або чорне вугілля, «Ентеросгель», «Атоксил»).

Якщо потерпілий у свідомості, за потреби прийняти знеболювальні та заспокійливі засоби.

Пити багато води (можна молоко, лужну воду без газу).

3.15. Заборонено переміщуватися (зокрема транспортними засобами) у місцях, де проходили бойові дії, якщо там не було проведено перевірку на відсутність вибухонебезпечних предметів (розмінування). Рухатися слід дорогами, які придатні для безпечної пересування.

3.16. Роботи з ліквідації наслідків аварій на території Коледжу повинні проводитися за умови обов'язкового вжиття заходів щодо захисту працівників від можливого впливу шкідливих і небезпечних факторів.

IV. Вимоги безпеки після закінчення роботи

4.1. Про виявленіх у зоні проведення робіт потерпілих унаслідок бойових дій, випадки руйнування будівельних конструкцій та засобів виробництва, а також знайдені вибухонебезпечні предмети слід інформувати керівництво. Діяти відповідно до його вказівок.

4.2. Вживати лише воду та продукти, що не зазнали впливу небезпечних речовин. Не споживати овочі й фрукти, які зростали на забрудненому ґрунті.

4.3. Дотримуватися вимог особистої гігієни.

V. Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях

5.1. У разі **виявлення загрози хімічного або радіоактивного ураження** потрібно покинути небезпечну зону, пройти до захисної споруди цивільного захисту. Далі діяти за вказівками відповідальних осіб. У разі радіаційного забруднення можна провести йодну профілактику для осіб віком до 40 років:

- йодистий калій вживати по 0,125 г на один прийом після їжі разом із чаєм, соком або водою один раз на день протягом семи діб;
- водно-спиртовий розчин йоду вживати по 3-5 крапель на склянку молока або води після їжі три рази на день протягом семи діб;
- наносити на поверхню кінцівок рук настоянку йоду у вигляді сітки один раз на день протягом семи діб.

5.2. У разі потрапляння під вплив радіації потрібно провести дезактивацію засобів захисту, одягу, взуття та санітарну обробку незахищених (відкритих) ділянок тіла людини. Для обробки шкіри використовують змочені у воді бавовняні матеріали (марлю, рушник тощо). Слід уникати тривалого перебування на забрудненій радіоактивними речовинами території. У приміщеннях робити щоденне вологе прибирання, бажано з використанням мийних засобів.

5.3. У разі виявлення вибухонебезпечного предмета інформувати про це керівництво Коледжу та вжити заходів щодо збереження до прибууття підрозділу ДСНС обстановки в такому стані, в якому вона була на момент події (у разі потреби огородити небезпечну зону підручними засобами).

5.4. У разі виникнення пожежі (ознак горіння) вжити протипожежних заходів, діючи згідно з інструкцією з пожежної безпеки.

5.5. У разі травмування або поранення надати потерпілому дomedичну допомогу. У разі потреби забезпечити транспортування потерпілого до медичної установи. Для евакуації з небезпечної зони можуть бути використані будь-які транспортні засоби.

5.6. Домедична допомога ураженим небезпечними хімічними речовинами в осередку хімічного забруднення полягає в захисті органів дихання, видаленні та знезараженні стійких небезпечних хімічних речовин на шкірі, слизових оболонках очей, на одязі та негайній евакуації за межі зараженої зони.

5.7. Єдиний номер телефону виклику всіх служб екстреної допомоги – 112.

112. Оперативні служби порятунку:

- пожежна допомога – 101;
- поліція – 102;
- швидка медична допомога – 103;
- аварійна служба газової мережі – 104.

Передаючи інформацію про небезпеку, слід чітко зазначити місце, де її виявлено, дату та час, а також особу, яка її виявила.

РОЗРОБЛЕНО

Провідний інженер із охорони праці

Альона ШКОДИН

ПОГОДЖЕНО

Провідний юрисконсульт

Олександр ГУСЄВ